

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה : שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלושה פרקים.
- פרק ראשון — עיון בתורה (בראשית, דברים) — $(8X4)$ — 32 נקודות
- פרק שני — עיון ובקיאות בחומש ויקרא — $(9X2) + (1X20)$ — 38 נקודות
- פרק שלישי — בקיאות בספרים יהושע, שופטים, שמואל א, שמואל ב $(5X6)$ 30 נקודות
- סך הכול — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש : תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.
- ד. הוראות מיוחדות : בפרק שלישי יש לענות על פי אחד הפרשנים : רש"י או מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

השאלות

פרק ראשון – עיון בתורה (בראשית, דברים) (32 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-6 (לכל שאלה – 8 נקודות)

1. **בראשית**, כ', י"ז-כ"א, ט'
 - א. לפי רש"י, מדוע תפילת אברהם על אבימלך (כ', י"ז-י"ח) נסמכה לפסוק "וה'פקד את שרה" (כ"א, א)? (3 נקודות)
 - ב. "כל השומע יצחק ל"י" (כ"א ו')
הסבר דברים אלה לפי הפשט ולפי הדרש ברש"י. (2 נקודות)
 - ג. "מצחק" (כ"א, ט').
ראב"ע: "כי כן מנהג כל נער. ותקנא בו בעבור היותו גדול מבנה".
הסבר מדוע ביקשה שרה לגרש את ישמעאל, לפי רעב"א ולפי אחד מן הפירושים של רש"י. (3 נקודות)
2. **בראשית**, כ"ב, א'-ח'
 - א. "והאלוקים נסה את אברהם" (פסוק א).
על פי רמב"ן, הסבר מהי מטרת הניסיון שניסה ה' את אברהם. (3 נקודות)
 - ב. "ביום השלישי" (פסוק ד')
על פי רש"י, הסבר מדוע הראה ה' לאברהם את ההר רק ביום השלישי. (2 נקודות)
 - ג. "אלוקים יראה לו השה לעולה בני" (פסוק ח').
על פי רש"י, הסבר את תשובת אברהם ליצחק, ואת הקשר שלה לסוף הפסוק. (3 נקודות)
3. **בראשית**, כ"ג, ד'-י"ז
 - א. "גר ותושב אנכי עמכם" (פסוק ד').
הסבר את המילים המודגשות בקו, על פי הפשט ועל פי הדרש של רש"י. (3 נקודות)
 - ב. בפרשנותו לפסוק י' ולפסוק ט"ז, רש"י מתייחס לשתי מילים הכתובות בכתב חסר.
ציין את המילים האלה, וכתוב מה רש"י לומד מן הכתיב החסר שבו נכתבה כל אחת מהן? (2 נקודות)
 - ג. (1) "לכל באי שער עירו" (פסוק י')
על פי רש"י, מהי המטרה שלשמה התכנסו הבאים?
(2) "בכל באי שער עירו" (פסוק י"ח).
על פי רש"י, מה באות מילים אלה להדגיש?
(3 נקודות)

4. **בראשית, כ"ו, ב'-י"ב.**

- א. "וירא אליו ה' ויאמר אל תרד מצרימה" (פסוק ב').
על פי רש"י, מדוע תכנן יצחק לרדת למצרים? למה אמר לו ה' "אל תרד מצרימה"? (3 נקודות)
- ב. "ועקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתו מצותי חקותי ותורת" (פסוק ה')
הסבר על פי רש"י שלושה מן הביטויים המסומנים בקו. (3 נקודות)
- ג. "וימצא בשנה ההוא מאה שערים" (פסוק י"ב)
על פי רש"י, מהו הפירוש של "מאה שערים"? (2 נקודות)

5. **בראשית, כ"ז, ד'-כ"ג**

- א. "ועשה לי מטעמים... בעבור תברכך נפשי" (פסוק ד').
על פי ספורנו, הסבר מדוע ביקש יצחק רק מעשו שיכין לו מטעמים לפני שבירך אותו, ולא ביקש זאת מיעקב. (2 נקודות)
- ב. עיין בפסוק ט'.
(1) על פי רש"י, מדוע רבקה מציינת "וקח לי" בבקשתה מיעקב?
(2) על פי רש"י, מדוע היה יצחק זקוק לשני גדיי עיזים?
(3 נקודות)
- ג. עיין בפסוקים י"ט-כ"ג.
על פי רש"י, הסבר שני דברים שאמר יעקב בפסוקים אלה וגרמו ליצחק לחשוד זהו עשו.
(3 נקודות)

6. **דברים, ל"ב, כ'-ל"א.**

- א. "לא אמן בס" (פסוק כ').
מה פירוש המילה "אמן", וכיצד מתפרש הפסוק "לא אמן בס"? הסבר על פי שני הפירושים של רש"י.
(3 נקודות)
- ב. "חצי אכלה בס" (פסוק כ"ג)
על פי רש"י, מהי הברכה המשתמעת מפורענות זו? (2 נקודות)
- ג. "כי לא כצורנו צורם" (פסוק ל"א).
על פי רש"י, מה צריכים אויבי ישראל להבין, וכיצד הם אמורים להבין זאת? (3 נקודות)

פרק שני – עיון ובקיאות בחומש ויקרא (38 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 7-9 (לכל שאלה – 9 נקודות), ועל שאלה 10 (20 נקודות).

7. ויקרא, ט"ז, א-י'

א. "וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן... כי הענן אראה על הכפרת" (פסוקים א'-ב').
על פי כל אחד מן הפירושים שמביא רש"י, ציין באיזה ענן מדובר, ומתי מתקיים "כי בענן אראה על הכפרת". (3 נקודות)

ב. "אין קטגור נעשה סגור" (תלמוד בבלי, מסכת ראש השנה, כ"ו, ע"א)
על פי רש"י, הסבר כיצד כלל זה בא לידי ביטוי בפרק ט"ז, פסוק ד'. (3 נקודות)

ג. "והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי" (פסוק י')
על פי רש"י, מה לומדים מן המילים המודגשות בקו? (3 נקודות)

8. ויקרא, י"ט, א-ד'

א. "דבר אל כל עדת בני ישראל" (פסוק ב').
על פי רש"י, מה לומדים מן התוספת "כל עדת", ומה מיוחד בפרשה זו? (3 נקודות)

ב. "איש אמו ואביו תיראו" (פסוק ג').
מהו הקושי בפסוק זה, וכיצד רש"י מיישב אותו על פי הפשט ועל פי הדרש? (3 נקודות)

ג. "לא יהיה לך" (שמות כ', ג').

"לא תעשו לכם" (ויקרא, י"ט, ד').

על פי רש"י, מה לומדים מכל אחד מן הציוויים? (3 נקודות)

9. ויקרא, כ"ג, ב'-י"א

א. פרשת המועדות נאמרה גם בפרשת אמור (ויקרא, כ"ג) וגם בפרשת פינחס (במדבר, כ"ח-כ"ט).
לפי רמב"ן, מה נוסף בפרשת המועדות בספר במדבר, ומדוע לא נכתב הדבר בספר ויקרא? (3 נקודות)

ב. "אלה הם מועדי... וביום השביעי שבת שבתון" (פסוקים ב'-ג').

מהו הקושי של רש"י בפסוק זה, ומהי תשובתו? (4 נקודות)

ג. "ממחרת השבת" (פסוק י"א).

לפי רש"י, הסבר באיזו שבת מדובר, ומה ההכרח לפרש כך. (2 נקודות)

ענה על שאלה 10 (שאלת חובה)

10. לפניך שישה סעיפים (א-ו), ובהם קטעי פסוקים.

בחר בארבעה סעיפים, העתק למחברתך את האות המציינת את הסעיף שבחרת, וכתוב ליד כל אות מהו

ההקשר שבו נאמרו הדברים, ומהו הפשט על פי רש"י (פירוש אחד).

(לכל סעיף – 5 נקודות; סך הכל – 20 נקודות).

א. "עלה אשה ריח ניחוח לה"

ב. "מנחת מרחשת"

ג. אבני צדק איפת צדק והין צדק יהיה לכם"

ד. "וענף עץ עבת"

ה. "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה"

ו. "והשיג לכם דיש את בציר"

פרק שלישי – בקיאות בספרים יהושע, שופטים, שמואל א, שמואל ב (30 נקודות)

ענה על שש מן השאלות 11-20 (לכל שאלה – 5 נקודות).

שים לב: על כל שאלה שבחרת, ענה על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

11. יהושע, ד'

בפרק זה מוזכרות שתיים עשרה אבנים כמה פעמים.
האם בכל הפרק מדובר על אותם האבנים? מה עשו עם האבנים?

12. יהושע, ז', י"א-י"ח

מדוע נאמר בפסוק י"א "חטא ישראל" על המעילה שמעל עכן? כיצד גילה יהושע שעכן הוא שמעל בחרם?

13. שופטים, ד'

עיין בפסוקים ד'-ה'.
הסבר שני פרטים שאפשר ללמוד מפסוקים אלה על נבואת דבורה הנביאה

14. שופטים, ז'

"והנה איש מספר לרעהו חלום" (פסוק י"ג).
כתוב מה ראה האי בחלום והסבר למה מרמז החלום.

15. שופטים, ט"ו

הסבר מדוע המקומות "רמת לחי" ו"עין הקורא" (פסוקים י"ז, י"ט) נקראו כך.

16. שמואל א, ב'-ג'

"ולא כהה בס" (ג', י"ג).
הסבר את משמעות הביטוי, וכתוב כיצד הוא מתיישב עם הנאמר בפרק ב', כ"ג-כ"ד.

17. שמואל א, י', א'-ט'

מה היתה מטרת האותות שנתן שמואל לשאול?
בחר באחד מן האותות, והסבר את ציון המקום שמיין שמואל.

18. שמואל ב, ה', ו'

הסבר מי הם "העורים והפסחים" ומה הם מסמלים.

19. שמואל ב, ו', ז'

מדוע חרה אף ה? הסבר "על השל".

20. שמואל ב, י"ט, י"ט-כ"ג

הסבר מדוע חשב שמעי שדוד ירצה להרוג אותו, ומדוע לא הרג אותו דוד.

בהצלחה!